

Aktivnosti zaštite bilja u voćnjaku u rujnu

Автор(и): ас. Кирил Кръстев, Институт по декоративни и лечебни растения – София

Дата: 15.09.2025 *Брой:* 9/2025

Pred kraj vegetacijske sezone, razvoj bolesti jenjava, ali ne prestaje u potpunosti. Prognozirane oborine u trećoj dekadi povećat će rizik od razvoja gljivičnih patogena na dozrijevajućim voćnim kulturama - kasne smeđe truleži, kasne krastavosti na plodovima kasnih sorata voćaka. Gustoća štetnika značajno se smanjuje. Mnogi od njih prešli su u neaktivne faze – kukuljice, jaja.

U voćnjacima

Dezinfekciju voćnih skladišta provodi stručnjak!

Za utvrđivanje zimskog zaliha gubara, broje se klasteri jaja na stablima i debelim granama 40-60 stabala, a za prstenastu kvočku – prstenovi jaja na 20 trogodišnjih i četverogodišnjih mladica.

Približno dva tjedna prije berbe, nasadi jabuka i krušaka, čiji su plodovi namijenjeni skladištenju, tretiraju se pripravkom Captan 80 WG (150-180 g/dka) radi zaštite od kasne krastavosti i drugih bolesti koje se razvijaju u voćnim skladištima.

Uzročnik krastavosti jabuke – askomicet gljiva *Venturia inaequalis* (Cooke) Winter, sa svojim konidijskim stadijem *Fusicladium dendriticum* (Wallr. & Fuckel) je ekonomski najštetnija bolest jabuke. Ona se održava u saprofitskom obliku u oštećenom opalom lišću, prezimljavajući na površini tla, gdje se nakon prezimljavanja formiraju pseudotecije s askosporama, provodeći primarne infekcije u proljeće. Ne sazrijevaju istovremeno, već tijekom 7-9 tjedana, najčešće tijekom razdoblja cvatnje. Sazrijevanje i oslobađanje askospora događa se tek nakon vlaženja. Klijanje askospora moguće je samo u prisutnosti slobodne kapljice vode na površini biljke, ali trajanje inkubacijskog procesa ovisi o temperaturi – pri 7-8 °C iznosi 17 dana, a pri 20 °C – samo 8 sati.

U slučaju kasne infekcije na plodovima koji su već počeli dozrijevati, simptomi bolesti pojavljuju se u obliku relativno malih smeđe-crnih, oštro definiranih pjegica, koje se nastavljaju razvijati i rasti u uvjetima skladištenja. Ove štete vrlo su često primarni uzrok intenzivnog razvoja patogena tipičnih za razdoblje skladištenja – sive truleži, meke truleži, Alternaria truleži, trichothecium truleži i drugih.

Askomicet gljiva, *Venturia pyrina* (Bref.) Aderhold, sa svojim konidijskim stadijem *Fusicladium pyrinum* (Libert) Fuckel, uzročnik krastavosti kruške, ima visok štetni potencijal i pod povoljnim uvjetima za svoj razvoj može uzrokovati vrlo značajne ekonomske štete. Patogen prezimljava ne samo na opalom lišću, gdje se razvijaju

askusi s askosporama, već i u rak ranama na izbojcima. Razvoj bolesti potiče se tijekom razdoblja čestih oborina, produženog zadržavanja kapljica vode na biljnim tkivima i umjereno visokih temperatura.

Simptomi bolesti u početku se pojavljuju kao zaobljene pjege, prekrivene radijalno razvijajućim tamnozelenim gljivičnim premazom. Kasnije, te pjege nekrotiziraju, formirajući široke ožegotine i preuranjenu defolijaciju. Za razliku od oštećenja jabuke, ove se pjege pojavljuju na donjoj strani listova i uočljivije su.

Za utvrđivanje gustoće kruškina pupojedca krajem mjeseca, protresa se 10 stabala na 500 dka, raspoređenih po cijelom nasadu – u početku svaki drugi dan, a nakon pronalaska prvih insekata, svaki dan.

Kruškin pupojedac (*Anthonomus pyri* Kollar) prvenstveno napada krušku, povremeno oštećujući jabuku, marelicu i šljivu. Nalazi se po cijeloj zemlji. Kukac razvija jednu generaciju godišnje. Prezimljava kao jaje u pupovima kruške i manji dio kao odrasli insekti.

Kornjaši su trome. U rujnu se hrane grizući lisne i cvjetne pupoljke kako bi spolno dozreli, nakon čega polažu jaja. Mogu uništiti više od 40 pupoljaka. Ženke grizu kanal u mješovite pupoljke i polažu jedno jaje na dno. Razdoblje polaganja jaja traje 1.5-2 mjeseca. Prosječna plodnost je 15-20 jaja. Jaja prezimljavaju i izliježu se sljedeće godine. Neki od kornjaša ostaju prezimiti i nastavljaju polagati jaja u proljeće.

Stabla kestena prskaju se početkom mjeseca, prije polaganja jaja, s Coragen 20 SC (18-30 ml/dka) ili drugim kontaktnim insekticidom za suzbijanje kestenovog žiška. Prskanje se ponavlja još dva puta svakih 7-10 dana.

U nasadima jagoda

Prije presađivanja, za usjeve bez korova, nasadi jagoda tretiraju se s Roundup Energy (300-500 ml/dka za jednogodišnje i dvogodišnje korove te 500-800 ml/dka za višegodišnje korove).

Nasad jagoda zalijeva se jednim od insekticida - Decis 100 EC (17.5 ml/dka) ili drugim pripravkom na bazi deltametrina, Mospilan 20 SP (30 g/dka), Naturalis (300 ml/dka) dok se tlo ne navlaži do dubine od 15 cm protiv ličinki korijenskih pipa.

Tijekom ovog razdoblja, jagodina korijenova pipa (*Otiorhynchus rugosostriatus*), [turska vinova pipa](#) (*Otiorhynchus turca*), mala vinova pipa (*Otiorhynchus sulcatus*) i lucernina pipa (*Otiorhynchus ligustici*). Ličinke ovih pipa hrane se korijenjem biljaka jagoda.

Sadni materijal jagode provjerava se na bolesti i štetnike koji se s njim prenose – bijele i ljubičasto-smeđe pjege lista, korijenske pipe, jagodina nematoda, jagodina grinja, virusne bolesti itd.

Sadnice jagode dezinficiraju se, ako su napadnute jagodinom grinjom ili jagodinom nematodom, uranjanjem na 13-15 minuta u vodu temperature 45-50 °C.